Donderdag, 20 mei 2021

P9_TA(2021)0248

Demografische tendensen in de regio's van de EU ombuigen met behulp van instrumenten van het cohesiebeleid

Resolutie van het Europees Parlement van 20 mei 2021 over demografische tendensen in de regio's van de EU ombuigen met behulp van instrumenten van het cohesiebeleid (2020/2039(INI))

(2022/C 15/11)

Het Europees Parlement,

— gezien de vrijheid van verkeer van werknemers, die is vastgelegd in artikel 45 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU),

— gezien artikel 174 VWEU over de versterking van de economische, sociale en territoriale samenhang van de Unie,

— gezien artikel 107, lid 3, punt c), VWEU, waarin staat dat steunmaatregelen mogen worden aangewend om de ontwikkeling van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits deze maatregelen geen aanzienlijke invloed hebben op de mededinging (regio's van categorie C),

— gezien artikel 349 VWEU over de ultraperifere gebieden,

— gezien de artikelen 9, 46, 47, 48 en 147 VWEU inzake diverse aspecten van werk en werkgelegenheid in de EU,

— gezien de Europese pijler voor sociale rechten, met name de beginselen 2, 3 en 20,

— gezien het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel en migratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor grensbeheer en visa (COM(2018)0375), met name hoofdstuk II over territoriale ontwikkeling,

— gezien het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot instelling van een faciliteit voor herstel en veerkracht (COM(2020)0408),

— gezien zijn resolutie van 17 april 2018 over de versterking van de economische, sociale en territoriale cohesie in de Europese Unie: het zevende verslag van de Europese Commissie ([1]),

— gezien zijn resolutie van 14 november 2017 over de inzet van cohesiebeleidsinstrumenten door regio's om demografische veranderingen aan te pakken ([2]),

— gezien zijn resolutie van 15 november 2011 over demografische verandering en de gevolgen daarvan voor het toekomstig cohesiebeleid van de EU ([3]),

— gezien zijn wetgevingsresolutie van 27 maart 2019 over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling en het Cohesiefonds ([4]),

— gezien artikel 20 VWEU, Verordening (EU) nr. 492/2011 ([5]) en Richtlijn 2004/38/EG ([6]) betreffende het vrije verkeer van werknemers en hun familieleden binnen de Unie,

— gezien het verslag van de Commissie van 17 juni 2020 over de gevolgen van demografische veranderingen,

---

([1]) PB C 390 van 18.11.2019, blz. 53.
([2]) PB C 356 van 4.10.2018, blz. 10.
([3]) PB C 153 E van 31.5.2013, blz. 9.
([4]) PB C 108 van 26.3.2021, blz. 566.
([5]) Verordening (EU) nr. 492/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie (PB L 141 van 27.5.2011, blz. 1).
([6]) Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden, tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 1612/68 en tot intrekking van Richtlijnen 64/221/EEG, 68/360/EEG, 72/194/EEG, 73/148/EEG, 75/34/EEG, 75/35/EEG, 90/364/EEG, 90/365/EEG en 93/96/EEG (PB L 158 van 30.4.2004, blz. 77).

Donderdag, 20 mei 2021

— gezien de routekaart van de Commissie van 27 juli 2020 getiteld "Plattelandsontwikkeling: langetermijnvisie van de plattelandsgebieden" ([7]),

— gezien de op 8 juni 2020 aangenomen conclusies van de Raad over "Demografische uitdagingen — te volgen koers",

— gezien het Groenboek over de vergrijzing getiteld "Bevorderen van intergenerationele solidariteit en verantwoordelijkheid", dat de Commissie op 27 januari 2021 heeft voorgelegd,

— gezien de routekaart van de Commissie van 16 november 2020 getiteld "Demografische veranderingen in Europa: Groenboek over de vergrijzing" ([8]),

— gezien het rapport van het Europees waarnemingsnetwerk voor territoriale ontwikkeling en samenhang (Espon) uit december 2017 over de geografie van een nieuwe dynamiek van de werkgelegenheid in Europa,

— gezien het beleidsdocument van Espon uit juni 2019 getiteld "Addressing labour migration challenges in Europe: An enhanced functional approach",

— gezien het rapport van het departement Economische en Sociale Zaken van de Verenigde Naties, afdeling Bevolking, over de prognoses voor de wereldbevolking 2019,

— gezien het verslag van de Europese Commissie van 17 juni 2020 over de gevolgen van demografische veranderingen ([9]),

— gezien de "European Regional Competitiveness Index 2019",

— gezien de paper van de OESO getiteld "Adapting to Demographic Change", die is opgesteld voor de eerste bijeenkomst van de G20-werkgroep Werkgelegenheid die van 25 t/m 27 februari 2019 onder Japans G20-voorzitterschap in Tokio werd gehouden,

— gezien de doelstellingen van Barcelona van 2002,

— gezien het verslag van het Comité van de Regio's uit 2016 over de impact van demografische veranderingen op Europese regio's,

— gezien het verslag van het Comité van de Regio's uit 2018 getiteld "Braindrain aanpakken: de lokale en regionale dimensie",

— gezien het advies van het Comité van de Regio's getiteld "Demografische veranderingen: voorstellen voor het meten en aanpakken van de negatieve gevolgen ervan in de regio's van de EU" van 12-14 oktober 2020,

— gezien de langetermijnvisie voor plattelandsgebieden van de Commissie die zich momenteel in de voorbereidingsfase bevindt,

— gezien het advies van het Comité van de Regio's getiteld "De EU-strategie om het platteland te doen heropleven" van 8-10 december 2020,

— gezien het verslag van de territoriale impactanalyse van het Comité van de Regio's inzake demografische veranderingen van 30 januari 2020,

— gezien artikel 54 van zijn Reglement,

— gezien de adviezen van de Commissie werkgelegenheid en sociale zaken en de Commissie landbouw en plattelandsontwikkeling,

---

([7]) Ares(2020)3866098
([8]) Ares(2020)6799640
([9]) https://ec.europa.eu/info/files/report-impact-demographic-change-reader-friendly-version-0_en

— gezien het verslag van de Commissie regionale ontwikkeling (A9-0061/2021),

A. overwegende dat de lokale, regionale, nationale en EU-verspreiding van de bevolking, alsook de stabiliteit of schommelingen daarvan, een zeer uiteenlopende dynamiek hebben in de lidstaten en hun regio's, met uiteenlopende gevolgen voor het verschijnsel van ontvolking en uiteindelijk voor de sociale, economische en territoriale samenhang van de Unie; overwegende dat volgens de "European Regional Competitiveness Index 2019" een kloof bestaat tussen hoofdstedelijke/grootstedelijke regio's en de meer perifere regio's, waarbij 78 % van de Europese bevolking in stedelijke gebieden of functionele stedelijke gebieden woont en van goede diensten inzake energie, vervoer en digitale connectiviteit profiteert, terwijl de perifere regio's in dit opzicht nog steeds met problemen kampen; overwegende dat het cohesiebeleid, dat als belangrijkste bron van overheidsinvesteringen in de EU 8,5 % van de kapitaalinvesteringen door de overheid vertegenwoordigt, een belangrijk rol kan vervullen bij het aanpakken van deze demografische uitdagingen, ook voor het behoud van het natuurlijke demografische evenwicht van de EU op de lange termijn;

B. overwegende dat in het kader van dit verslag "uitzendende regio's" regio's zijn die hoogwaardige vaardigheden en/of competenties verliezen (op een of meer gebieden/sectoren) ten voordele van andere regio's ten gevolge van permanente emigratie gedurende een bepaalde periode, en dat "ontvangende regio's" regio's zijn die hoogwaardige vaardigheden en/of competenties (op een of meer gebieden/sectoren) krijgen als gevolg van permanente immigratie gedurende een bepaalde periode;

C. overwegende dat demografische tendensen tevens worden beïnvloed door de klimaatverandering en met name door hiermee verband houdende overstromingen en hittegolven; overwegende dat een gecoördineerde aanpak met de opneming van de beginselen van duurzaamheid, vergroening en digitalisering op de verschillende beleidsterreinen van de EU tevens kan bijdragen tot het ombuigen van de negatieve demografische tendensen;

D. overwegende dat een hoge correlatie bestaat tussen het verlenen van sociale diensten, fysieke en ICT-connectiviteit, onderwijs en arbeidskansen enerzijds, en het vermogen om in bepaalde gebieden het bevolkingspeil te handhaven en nieuwe bewoners aan te trekken anderzijds; overwegende dat vele EU-regio's, met inbegrip van plattelandsgebieden, die 44 % van de oppervlakte van de Unie beslaan, en afgelegen, perifere, eiland- en berggebieden, die vanuit geografisch, sociaal en economisch oogpunt benadeeld zijn, nog altijd te kampen hebben met grote lacunes ten aanzien van de verlening van deze diensten; overwegende dat deze regio's bijzonder worden getroffen door een lage bevolkingsdichtheid, plattelandsvlucht en ontvolkingstrends met negatieve gevolgen voor de vergrijzing, de generatievernieuwing en de ontwikkeling van de landbouw; overwegende dat meer synergieën met het vervoersbeleid van de EU moeten worden ontwikkeld om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van gebieden met een lage bevolkingsdichtheid en ontvolkte gebieden; overwegende dat de huidige trend van vergrijzing onder de EU-bevolking aanzienlijke economische en sociale gevolgen heeft, zoals hogere afhankelijkheidsratio's, een verhoogde druk op de houdbaarheid van de overheidsfinanciën en het socialezekerheidsstelsel, alsook op de gezondheids- en sociale zorg;

E. overwegende dat het vrije verkeer van arbeid een van de vier vrijheden van de Europese Unie en haar eengemaakte markt is;

F. overwegende dat de bevolking van de EU de afgelopen decennia weliswaar flink is gegroeid, maar dat het groeipercentage nu terugloopt en de bevolking op de langere termijn naar verwachting aanzienlijk zal afnemen; overwegende dat de EU in 2015 voor het eerst een natuurlijke bevolkingsafname heeft doorgemaakt waarbij zich meer sterfgevallen dan geboorten voordeden; overwegende dat Europa in 2019 slechts 6,9 % van de wereldbevolking uitmaakte en het in 2070 minder dan 4 % van de wereldbevolking zal uitmaken met vooral een sterke afname in het oosten en zuiden van Europa ten gevolge van een combinatie van lage vruchtbaarheidscijfers en de netto migratie binnen de EU uit deze regio's; overwegende dat de demografische langetermijntrends in de Europese regio's op lagere geboortecijfers en vergrijzing wijzen, met uitzondering van bepaalde ultraperifere regio's en met name Mayotte waar in 2050 een bevolkingstoename van 38 % ten opzichte van het niveau van 2010 wordt verwacht, en een bevolkingstoename van 26 % in Frans-Guyana ([10]);

G. overwegende dat demografische aspecten moeten worden meegenomen op alle verschillende beleidsterreinen, ook bij het stellen van langetermijnprioriteiten; overwegende dat het belangrijk is betrouwbare statistische gegevens te verzamelen en te monitoren, en onderzoek en de uitwisseling van goede praktijken op alle niveaus te ondersteunen om een beter begrip van de demografische uitdagingen te bevorderen, te anticiperen op de gevolgen ervan voor de lokale arbeidsmarkten, en om innovatieve en effectieve oplossingen te ontwikkelen voor het creëren van voor ouderen geschikte leefomgevingen;

([10]) Bronnen: INSEE (Frans bureau voor de statistiek), Verenigde Naties.

Donderdag, 20 mei 2021

H. overwegende dat uit de gezondheids- en economische crisis ten gevolge van de COVID-19-pandemie is gebleken dat solidariteit tussen de generaties, alsmede passende financiering voor gezondheids- en sociale zorg en een duurzame economie, aanjagers van het herstelproces en van het creëren van inclusievere en veerkrachtigere samenlevingen zijn; overwegende dat de COVID-19-pandemie de kwetsbaarheid van onze gezondheidszorgstelsels heeft aangetoond, met name waar het de vergrijzende bevolking betreft; overwegende dat de COVID-19-pandemie eens te meer heeft onderstreept hoe belangrijk het is om in de EU de waardigheid van ouderen en hun grondrechten te waarborgen en te bevorderen;

I. overwegende dat de COVID-19-crisis waarschijnlijk een aanzienlijke invloed zal hebben op de geboorte- en sterftecijfers en de migratiestromen in Europa, maar dat nog niet alle gevolgen van de pandemie op economisch, sociaal en werkgelegenheidsgebied bekend zijn; overwegende dat de korte- en langetermijngevolgen voor de demografische tendensen van de buitengewone maatregelen in respons op de crisis grondig moeten worden geanalyseerd, ook vanuit een genderperspectief; overwegende dat de eerste studies suggereren dat de pandemie de bestaande ongelijkheid tussen mannen en vrouwen heeft vergroot, onder andere door een toename van onbetaalde zorgtaken en een verlies van banen; overwegende dat de volksgezondheidscrisis een onevenredig groot effect heeft op vrouwen en meisjes en in het bijzonder op vrouwen en meisjes uit de kwetsbaarste groepen, waarmee in het cohesiebeleid rekening moet worden gehouden, mede door het kanaliseren van investeringen naar zorgdiensten en door het verbeteren van de arbeidsomstandigheden in deze sector, alsmede door het ondersteunen van de transitie naar een zorgeconomie;

J. overwegende dat sinds het begin van de economische crisis van 2008 een migratie is te zien van jonge, goed opgeleide professionals van het zuiden en oosten naar het noordwesten van Europa; overwegende dat er een hoge correlatie bestaat tussen de sociaaleconomische omstandigheden in een regio en de mate van braindrain/-gain in die regio; overwegende dat uitzendende regio's en ontvangende regio's moeten samenwerken om het hoofd te bieden aan de uitdagingen en dat zij geïntegreerde benaderingen moeten kiezen om langetermijnbeleid te ontwikkelen dat gericht is op het maximaliseren van de levenskwaliteit van de bevolking;

K. overwegende dat innovatie en investeringen in menselijk kapitaal op de middellange en lange termijn de belangrijkste aanjagers van sociaaleconomische en werkgelegenheidsgroei zijn in zowel de lidstaten als hun regio's;

Huidige kenmerken en uitdagingen van de demografische verandering in de EU

Algemene overwegingen

1. onderstreept dat de "vier vrijheden" de hoeksteen van het concurrentievermogen en de waarden van de EU vormen; constateert desalniettemin dat meer aandacht moet uitgaan naar de gevolgen ervan voor de demografische tendensen en de hiermee verband houdende implicaties voor het evenwicht tussen en binnen de lidstaten, alsmede voor hun economische, sociale en territoriale cohesie; onderstreept dat de EU met een grote demografische uitdaging wordt geconfronteerd die, ondanks uiteenlopende gevolgen in de regio's, moet worden erkend en op een holistische wijze moet worden aangepakt om het negatieve natuurlijke demografische evenwicht van de afgelopen jaren recht te trekken; wijst erop dat de omkering van de huidige negatieve demografische tendensen in Europese gebieden middels maatregelen om hun oorzaak en niet alleen hun gevolgen aan te pakken, een prioriteit moet zijn voor de Europese Unie, samen met de tweeledige doelstelling om de klimaat- en digitale transitie te versnellen;

2. wijst in dit verband op de aanzienlijke demografische tegenstellingen op het niveau van de Unie en de lidstaten tussen centrale, grootstedelijke en perifere regio's, welke verband houden met uiteenlopende economische kansen, dienstverlening, toegankelijkheid, vervoer en digitale connectiviteit; herhaalt in dit verband dat het trans-Europese vervoersnet (TEN-T) alleen doeltreffend kan zijn bij een goed werkende infrastructuur van lokaal vervoer; onderstreept dat deze verschillen bijzonder zichtbaar zijn in plattelandsgebieden of gebieden met natuurlijke of specifieke beperkingen, zoals dunbevolkte en berggebieden, alsmede tussen het vasteland en eilanden en ultraperifere gebieden; herhaalt dat de toegankelijkheid van de meeste eilanden en ultraperifere gebieden wordt gekenmerkt door onregelmatige en vaak dure vervoersdiensten;

3. merkt op dat het bbp per hoofd van de bevolking, de inkomensniveaus, de arbeidsparticipatie, de vruchtbaarheidscijfers, sociaaleconomische factoren, de kloof tussen stad en platteland en de vergrijzing enkele van de belangrijkste factoren zijn die direct van invloed zijn op de demografie; stelt vast dat met name de huidige dynamiek op de arbeidsmarkt demografische stromen binnen de regio's van de EU in gang zet die tot sociaalruimtelijke verschillen en uitdagingen leiden welke in het cohesiebeleid na 2020 moeten worden aangepakt; onderstreept dat de interne

migratiepatronen uit regio's in het oosten, zuiden en midden naar regio's in het noorden en noordwesten veelal jonge, goed opgeleide en gekwalificeerde arbeidskrachten betreffen; stelt vast dat de migratie van niet-EU-burgers ervoor heeft gezorgd dat de EU in de afgelopen jaren niet te maken heeft gehad met dalende inwoneraantallen;

4. wijst erop dat de vergrijzing en dalende geboortecijfers een onmiskenbaar verschijnsel vormen in Europa en een negatief effect hebben op de afhankelijkheidsratio en de groei van de arbeidsbevolking, die ver achterblijft ten opzichte van de groei in het afgelopen decennium; waarschuwt voor een zichtbare afname van de arbeidsbevolking in regio's in het oosten, zuiden en midden van Europa; benadrukt dat de vergrijzing ook van invloed is op huisvesting en de vervoersplanning en de behoeften met betrekking tot infrastructuur en diensten, alsook de houdbaarheid van de overheidsfinanciën en het socialezekerheidsstelsel; merkt op dat er behoefte is aan beleid inzake actief ouder worden om de negatieve dimensie van de demografische veranderingen, vooral in afgelegen en plattelandsgebieden, te beperken en een passend niveau van levenskwaliteit te waarborgen voor alle inwoners;

5. wijst op de huidige COVID-19-gezondheidscrisis en de mogelijke sociale en economische implicaties ervan op de middellange en lange termijn voor de dynamiek op de arbeidsmarkt; betreurt voorts het feit dat de COVID-19-pandemie negatieve gevolgen heeft gehad voor de gemiddelde levensverwachting in Europa; onderstreept dat alle maatregelen betreffende zelfisolatie en social distancing, ondanks de gunstige effecten ervan in de vorm van dalende besmettingscijfers, zichtbare sporen hebben nagelaten in de productie, de vraag en het handelsverkeer: de economische bedrijvigheid is gedaald, de werkloosheid is gestegen, bedrijven zien hun omzet kelderen en overheden kampen met grotere tekorten; stelt vast dat als gevolg hiervan een nieuwe migratiegolf van jongeren zowel binnen als tussen lidstaten kan worden voorspeld;

6. onderstreept dat de huidige COVID-19-crisis aanzienlijke verschillen aan het licht heeft gebracht waar het de kwaliteit van en toegang tot gezondheidszorgdiensten betreft; herinnert in dit verband aan de noodzaak de openbare diensten in plattelandsgebieden te versterken, zoals gezondheidszorgvoorzieningen, teneinde de zeer grote ongelijkheden en verschillen op het gebied van levensverwachting aan te pakken die zich voordoen op basis van woonplaats, sociale status en onderwijsniveaus; herinnert eraan dat de pandemie eveneens de digitale kloof aan het licht heeft gebracht die met name ouderen en inwoners van minder ontwikkelde regio's, afgelegen plattelands- en/of berggebieden, alsmede ultraperifere gebieden treft;

7. onderstreept een andere uitdaging die door de pandemie aan het licht is gebracht, namelijk de noodzaak fatsoenlijke arbeids- en leefomstandigheden voor seizoenarbeiders te waarborgen die belangrijk zijn voor het opvullen van tekorten in bepaalde sectoren, in het bijzonder de landbouw;

8. onderstreept dat het vaststellen van de omvang van het ontvolkingsproces een uitdaging op zich is, aangezien statistieken geen nauwkeurige gegevens leveren, omdat cijfers voor mensen die bepaalde gebieden verlaten, slechts na vele jaren beschikbaar zijn; stelt bovendien vast dat in de bevolkingsprognoses van Eurostat voor het komende decennium wordt voorspeld dat zowel de plattelands- als de stedelijke gebieden mogelijk met dalende inwoneraantallen te maken zullen krijgen; wijst in dit verband op het belang van een juiste beoordeling van de omvang van demografische uitdagingen en van een toereikende aanpak ervan, ook om radicalisering en bewegingen tegen het Europese integratieproces tegen te gaan en de economische, sociale en territoriale samenhang te versterken; beveelt aan de mogelijkheid te onderzoeken andere indicatoren naast het bbp en de bevolkingsdichtheid te gebruiken voor de indeling van gebieden met ernstige en permanente belemmeringen; onderstreept bovendien het belang van bijgewerkte statistische demografische gegevens, uitgesplitst naar ten minste NUTS 3-niveau, voor een betere controle van de gevolgen van demografische tendensen voor gebieden en voor doeltreffendere en gerichtere maatregelen om deze aan te pakken; verzoekt de lidstaten te investeren in het moderniseren van de capaciteit voor het verzamelen van gegevens over de demografische ontwikkelingen op diverse NUTS-niveaus;

Lokale en regionale dimensies

Uitzendende regio's

9. merkt op dat plattelands- en post-industriële gebieden en steden die onderontwikkeld zijn in vergelijking met grootstedelijke gebieden, alsmede verafgelegen gebieden, met inbegrip van eilanden en de meeste ultraperifere gebieden, over het algemeen met een aantal specifieke situaties kampen: een sterke bevolkingskrimp, ook vanwege de geboortecijfers, inkomens die onder het nationale of EU-gemiddelde liggen en problemen met de territoriale integratie met andere regio's, waardoor zij kwetsbaarder zijn voor een ontvolkingsrisico; onderstreept dat deze situatie ook tot problemen bij de toegang tot openbare diensten leidt, zoals huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg, met inbegrip van de toegang tot essentiële geneesmiddelen; wijst erop dat 28 % van de Europese bevolking momenteel in plattelandsregio's woont, maar dat dit percentage naar verwachting in de toekomst sterk zal dalen; benadrukt dat op plattelandsgebieden gerichte EU-initiatieven, zoals het cohesiebeleid en het landbouwbeleid, verder moeten worden versterkt door een betere coördinatie te bevorderen

van beleidsinitiatieven die gericht zijn op het stimuleren van werkgelegenheid voor jongeren, ondernemerschap, digitalisering en jonge en nieuwe landbouwers; is in dit verband verheugd over het voornemen van de Commissie om de uitrol van een breedbandinfrastructuur met een hoge capaciteit in dunbevolkte en plattelandsgebieden te versnellen, en ziet dit als een kans om de levenskwaliteit te verhogen, en onderwijskansen, het creëren van banen, innovatie, een betere toegankelijkheid van gezondheidsdiensten en andere openbare diensten, aanpassing aan technologische veranderingen en de ontwikkeling van cultuurcentra en vrijetijdsactiviteiten te bevorderen; benadrukt dat vrouwen in plattelandsgebieden essentieel zijn voor de ontwikkeling van deze gemeenschappen en dat meer erkenning voor de werkgelegenheid voor en de rechten van vrouwen op de arbeidsmarkt in plattelandsgebieden het risico op ontvolking aanzienlijk zou terugdringen; spoort de Commissie en de lidstaten aan specifieke strategieën te ontwikkelen om de empowerment van vrouwen in plattelandsgebieden te bevorderen; dringt aan op de verzameling van naar gender uitgesplitste gegevens om de huidige genderongelijkheden op te sporen en aan te pakken;

10. wijst op enkele aanjagers van demografische veranderingen die bewoners van voornoemde gebieden dwingen weg te trekken en anderen ontmoedigen om zich daar te vestigen: slechte infrastructuur, waaronder het ontbreken van snel breedbandinternet en vervoersnetwerken, hoge niveaus van jeugdwerkloosheid, minder arbeidskansen, met name in posities waarvoor hoger onderwijs vereist is, en in het algemeen ook voor vrouwen, te weinig overheids- en particuliere diensten, problemen bij de toegang tot gezondheidszorg, minder mogelijkheden qua onderwijs, nutsvoorzieningen en sociale diensten waardoor het lastiger is om bij te blijven bij technologische veranderingen, en te weinig cultuurcentra en vrijetijdsactiviteiten; herinnert bovendien aan de weerslag van de klimaatverandering en hiermee verband houdende natuurrampen op de ontvolking, zoals intense hittegolven die leiden tot de woestijnvorming in bepaalde zuidelijke gebieden;

11. benadrukt dat bepaalde regio's door dit gebrek aan diversificatie in de regionale economische structuur het risico lopen een negatief stempel te krijgen, ook onder hun eigen bewoners, die zich ontevreden kunnen tonen over de kwaliteit van hun leven en van de hun ter beschikking staande faciliteiten en diensten; toont zich in dit verband bezorgd over de groeiende ontevredenheid, de zogeheten "geography of discontent", die zich voordoet in een groot aantal EU-regio's waar mensen zich achtergesteld voelen, hetgeen nauw verband houdt met demografische veranderingen; benadrukt in dit verband het braindraineffect, waardoor hoogopgeleide en hooggekwalificeerde mensen uit een bepaalde regio of een bepaald land naar een andere regio of een ander land wegtrekken; wijst er met name op dat de uittocht van medisch personeel, zoals artsen, verpleegkundigen en onderwijzend personeel, die is toegenomen als gevolg van de ingrijpende overheidsbezuinigingen in de afgelopen jaren op gezondheids- en sociale zorg, heeft geleid tot een verslechtering van de kwaliteit van de medische zorg en het medisch onderwijs, waardoor de toegang tot zorg en onderwijs van hoge kwaliteit vooral in afgelegen, plattelands- en ultraperifere gebieden moeilijk is;

12. is van mening dat ook stedelijke gebieden zijn blootgesteld aan ontvolking, aangezien een op de vijf steden in Europa het aantal inwoners sinds 1990 ziet dalen; merkt daarentegen op dat de krimp van de stedelijke bevolking niet altijd een continu lineair proces is en incidenteel of tijdelijk kan zijn, afhankelijk van de territoriale context;

13. onderstreept een patroon van "interne periferisering", dat wil zeggen dat de regio's in het midden, oosten en zuiden van Europa met een aanzienlijk negatief migratiesaldo kampen, terwijl de regio's in het noorden en westen van Europa juist een aanzienlijk positief saldo hebben, onder meer omdat zij een grote toestroom van economische migranten kennen; is van mening dat deze verschillen ook worden verergerd in plattelandsgebieden waar de middelen voor het cohesiebeleid en het GLB beslister moeten worden geconcentreerd op innovatie teneinde jonge mensen aan te moedigen om met landbouwactiviteiten te beginnen, alsmede op digitalisering, plattelandsmobiliteit en de ontwikkeling van slimme dorpen, en op het bijstaan van agrarische familiebedrijven bij het profiteren van innovatie en nieuwe technologieën;

Ontvangende regio's

14. erkent dat de grootstedelijke gebieden een positief migratiesaldo hebben, met karakteristieke bevolkingsstromen van platteland naar stad, ten gevolge van een steeds grotere stedelijke concentratie van de groei van werkgelegenheid;

15. merkt tevens op dat regio's met veel hoogopgeleide mensen en meer arbeidskansen voor hoogopgeleide mensen minder ontvolking kennen;

16. benadrukt dat kenniseconomiesectoren een hoge mate van sociaal kapitaal, netwerken en technologie bieden en daarmee bijdragen tot regionale ontwikkeling; erkent dat innovatieve economische bedrijvigheid meestal in technologisch geavanceerdere regio's te vinden is, waar voldoende agglomeraties van slimme bedrijven voorhanden zijn;

17. onderstreept anderzijds dat een te grote bevolkingsconcentratie in bepaalde stedelijke gebieden al tot de nodige negatieve bijwerkingen heeft geleid, zoals verkeerscongestie, stijgende huisvestings- en vervoerskosten, vervuiling, een ontoereikende beschikbaarheid van water, problemen met de afvalverwijdering, een hoog energieverbruik, verslechtering van de levenskwaliteit, uitdijende voorsteden en een aanzienlijk risico op armoede, sociale uitsluiting en onzekerheid voor bepaalde bevolkingsgroepen; onderstreept dat deze negatieve gevolgen ertoe hebben geleid dat de lokale autoriteiten niet in staat zijn aan alle inwoners van stedelijke gebieden diensten te verlenen; waarschuwt voor enkele van de negatieve effecten van grote bevolkingsconcentraties in stedelijke gebieden op de volksgezondheid die door de COVID-19-pandemie werden onderstreept;

18. stelt vast dat migratie direct van invloed is op het inclusieve karakter van steden, wat beleidsmaatregelen op maat en steunmaatregelen vergt, afhankelijk van de uiteenlopende territoriale context; wijst in dit verband op het feit dat economische migranten meer aan belastingen en sociale bijdragen betalen dan ze aan uitkeringen ontvangen; onderstreept dat in dit verband het inclusiebeleid moet worden versterkt en de lokale en regionale autoriteiten moeten worden ondersteund;

Beleidsmaatregelen op maat: oplossingen vinden voor uitdagingen als gevolg van de demografische neergang

19. onderstreept het belang van huidige initiatieven als het Europees innovatiepartnerschap inzake actief en gezond ouder worden, omgevingsondersteund wonen en de kennis- en innovatiegemeenschappen Digital en Health van het EIT; doet een beroep op de Commissie rekening te houden met de reeds in het kader van deze initiatieven ontwikkelde oplossingen voor de aanpassing aan de demografische verschuiving bij het aanpakken van de demografische uitdagingen waarmee de Europese regio's te kampen hebben; wijst op het belang van het Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren ter ondersteuning van onderwijs en opleiding in gebieden waar ontvolking dreigt;

20. onderstreept dat lokale, regionale en nationale autoriteiten, beroepsorganisaties en ngo's van essentieel belang zijn voor het afbakenen en beoordelen van specifieke investeringsbehoeften in stedelijke en plattelandsgebieden op het stuk van mobiliteit, territoriale toegankelijkheid en basisdiensten, en derhalve voor het ontsluiten van het potentieel van de betrokken gebieden, met inbegrip van economische, sociale en demografische tendensen; is derhalve van oordeel dat zij een doorslaggevende rol moeten vervullen als actieve deelnemers aan de ontwikkeling van territoriale strategieën die van lokale gemeenschappen afkomstig zijn; benadrukt hoe belangrijk het is om waar mogelijk specifieke begrotingsmiddelen uit te trekken voor het keren van de demografische tendensen in relevante EU-programma's, en om effectbeoordelingen van overheidsbeleid inzake de demografie te verrichten; wijst erop dat een territoriale benadering van EU-instrumenten, zoals duurzame stedelijke ontwikkeling, vanuit de gemeenschap aangestuurde lokale ontwikkelingsstrategieën of geïntegreerde territoriale investeringen, nuttig instrumenten kunnen zijn die kunnen worden aangewend om banen te scheppen en te behouden, de aantrekkelijkheid van de regio te verhogen en diensten lokaal toegankelijker te maken; erkent dat de circulaire economie en de bio-economie een groot potentieel bieden om deze gebieden nieuw leven in te blazen, en roept in dit kader op tot technische bijstand op maat ter ondersteuning van lokale en regionale autoriteiten bij het ontwerpen en uitvoeren van deze strategieën, onder meer door de inzet van participatieve methoden waarbij lokale belanghebbenden, de sociale partners en het maatschappelijk middenveld worden betrokken;

21. wijst erop dat een Europese plattelandsagenda moet worden ontwikkeld die is gericht op het verbeteren van de toegankelijkheid, aantrekkelijkheid en duurzame ontwikkeling van afgelegen en plattelandsgebieden met het oog op positieve gevolgen voor de goede werking van de toeleveringsketen en de interne markt; merkt op dat de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van deze gebieden kunnen worden vergroot middels de toegang tot kapitaal voor ondernemers en kmo's, en investeringen in innovatie-ecosystemen ter ondersteuning van kenniscreatie en verspreiding van technologie, alsmede door het aanbieden van hoogwaardige essentiële en overheidsdiensten, digitalisering, ook voor kleine ondernemingen, digitale innovatie en digitale connectiviteit en hoogwaardige vervoersdiensten; is van oordeel dat lokale en regionale autoriteiten een passende en zo efficiënt mogelijke verstrekking van diensten in kaart moeten brengen en dat het concept van "rural proofing" (plattelandstoets) moet worden gebruikt om tegemoet te komen aan de specifieke behoeften van afgelegen en plattelandsgebieden met de nadruk op beleidsuitvoering en het leveren van adequate oplossingen;

22. herhaalt dat vervoersnetwerken een doorslaggevende rol kunnen spelen bij de aanpak van demografische veranderingen en het tot staan brengen van de ontvolking door de verbindingen tussen het platteland en de steden te versterken, ook middels investeringen in het openbaar vervoer en andere mobiliteitsdiensten in plattelandsgebieden; onderstreept in dit verband hoe belangrijk het is de vervoersinfrastructuur te verbeteren, ook door het onderhoud en de revitalisering van bestaande vervoersverbindingen en het aanleggen van verbindingen met TEN-T, die vooral van belang zijn in plattelands-, perifere, insulaire en verafgelegen gebieden middels steun voor de overgang naar duurzame en slimme vervoersnetwerken en het versterken van de interoperabiliteit in vervoerssystemen als onderdeel van de strategie voor duurzame en slimme mobiliteit;

23. is van mening dat het duurzame plattelandstoerisme een zeer belangrijke rol kan spelen bij het aanpakken van de ontvolking, het versterken van het scheppen van banen en de economische en demografische diversificatie van de plattelandsgebieden;

24. erkent dat bij de transitie naar klimaatneutraliteit en duurzame en slimme mobiliteit rekening moet worden gehouden met de noden en uitdagingen van plattelandsgebieden, ook die welke verband houden met de klimaatverandering, overeenkomstig de doelstellingen van de Green Deal; is bovendien van oordeel dat deze investeringen een eerlijke en gelijke overgang mogelijk zullen maken naar een digitale economie en een digitaal online onderwijsstelsel dat toegankelijk is voor alle burgers, ook de meest kwetsbaren; is in dit verband van oordeel dat het cohesiebeleid een essentiële rol speelt via investeringen in hoogwaardige essentiële en overheidsdiensten;

25. is van mening dat de EU-stedenagenda, waarin prioriteiten en maatregelen voor het verbeteren van de levenskwaliteit in stedelijke gebieden zijn afgebakend, ertoe zou kunnen bijdragen vorm te geven aan passende instrumenten om de groei, integratie, samenwerking en innovatie te bevorderen en aan maatschappelijke uitdagingen het hoofd te bieden; onderstreept tevens de noodzaak van het uitstippelen van strategieën die gericht zijn op het verbeteren van de kenniseconomie en slimme specialisaties in Europese regio's, onder meer door het opbouwen van kennisnetwerken en door steun aan investeringen in menselijk kapitaal te verlenen; onderstreept de rol van steden en regio's in zowel ontvolkte als overbevolkte gebieden; herinnert aan de noodzaak aanvullende financieringsmogelijkheden direct aan de steden en regio's ter beschikking te stellen voor het uitvoeren van lokale programma's, en roept op tot de optimale benutting van het Stedelijk Europa-initiatief;

26. onderstreept dat het cohesiebeleid moet bijdragen tot de betere integratie van vrouwen in de beleidsplanning op het gebied van regionale en stedelijke ontwikkeling voor het ontwikkelen van genderinclusieve steden en gemeenschappen die aan iedereen ten goede komen; is bovendien van mening dat investeringen in het kader van ESF+ de inzetbaarheid moeten bevorderen van vrouwen en alleenstaande ouders die moeilijk werk kunnen vinden, moeten zorgen voor de financiering van betaalbare opvangvoorzieningen voor kinderen, en jonge gezinnen moeten ondersteunen; herinnert eraan dat de behoeften van kinderen die door familieleden worden verzorgd of die op zichzelf wonen terwijl de ouders in het buitenland werken, ook moet worden aangepakt middels adviesdiensten, toegang tot huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs; onderstreept het belang van gezinsvriendelijke wetgeving waarmee een bevredigend evenwicht tussen werk en privéleven wordt vergemakkelijkt;

27. onderstreept dat investeringen ook gericht moeten zijn op de ondersteuning van jongeren, ouderen, personen met een handicap en andere kwetsbare groepen bij het betreden van de arbeidsmarkt, bij het zich handhaven op de arbeidsmarkt of bij het vinden van een goede baan, waarbij bijzondere aandacht moet uitgaan naar de meest ontvolkte plattelandsgebieden en afgelegen gebieden; is van mening dat ook opleidingen op maat moeten worden onderzocht ter bevordering van het concept van de "welzijnseconomie" en van gezonde en actieve benaderingen van ouder worden;

28. herinnert eraan dat aan de behoeften van etnische minderheden ook moet worden tegemoetgekomen in het kader van het aanpakken van demografische uitdagingen;

29. herinnert aan de noodzaak van strategieën om de arbeidsmigratie op EU-, nationaal en regionaal niveau te keren; verzoekt de lokale, regionale, nationale en EU-autoriteiten om beleidsmaatregelen te ontwikkelen waarmee de aantrekkelijkheid van hun regio's in termen van arbeidskansen wordt vergroot, en om door preventie, mitigatie en andere passende maatregelen iets aan de braindrain in uitzendende regio's te doen ook met behulp van de middelen waarin het cohesiebeleid voorziet; onderstreept in dit verband dat meerdere lidstaten al initiatieven hebben ontplooid, zoals stimuleringsmaatregelen voor arbeidskrachten met zeer gespecialiseerde vaardigheden teneinde de braindrain om te zetten in een braingain voor de regio's in kwestie;

30. benadrukt dat de ernst van de gevolgen van de COVID-19-gezondheidscrisis per lidstaat en regio verschilt, en dat deze crisis waarschijnlijk tot nieuwe tendensen in de demografische stromen zal leiden; herinnert in dit verband eraan dat de extra middelen voor het EFRO en het ESF die via React-EU, hoewel dit slechts een tijdelijk instrument is, zijn vrijgemaakt om te trachten voor een gedegen en robuust herstel van de EU-economie na de crisis te zorgen, een aanzienlijke bijdrage kunnen leveren tot het behoud van de werkgelegenheid en het creëren van nieuwe banen in gebieden die het risico van ontvolking lopen, met inbegrip van steun voor kmo's en zelfstandigen; is ingenomen met de invoering van flexibele arbeidsregelingen, waaronder telewerk of arbeidstijdverkorting, en onderstreept dat deze steun op niet-discriminerende wijze moet worden verstrekt;

31. herinnert er in dit kader aan dat de pandemie het belang aan het licht heeft gebracht van digitalisering in de hele economie bij het verlichten van de gevolgen van social distancing en de beperkingen van de bewegingsvrijheid, en tevens bij het vergemakkelijken van gezondheidsmonitoring en teleconsultatie en het verstrekken van gezondheidszorgdiensten in dunbevolkte gebieden of gebieden die kampen met natuurlijke of demografische uitdagingen; is van mening dat de hierdoor geboden kansen moeten worden ingezet voor het creëren van nieuwe banen in gebieden met een vergrijzende bevolking;

32. wijst op de toename van telewerk tijdens de COVID-19-crisis, en is van mening dat dit een nuttig instrument zal blijken te zijn om de ontvolkingstrends in plattelandsgebieden te keren waardoor geschoolde jongeren in gebieden kunnen blijven die zij anders zouden verlaten; verzoekt de Commissie en de lidstaten na te gaan hoe telewerk van invloed kan zijn op de toekomstige mobiliteit binnen de EU en de perceptie van de aantrekkelijkheid van verschillende regio's;

Beleidsaanbevelingen

33. verzoekt de Commissie een strategie voor demografische verandering voor te stellen waarin de volgende onderdelen prioriteit krijgen: fatsoenlijke arbeidsomstandigheden, evenwicht tussen werk en privéleven, de territoriale aspecten van beleid tot het bevorderen van economische activiteiten en werkgelegenheid, de toereikende verstrekking van sociale diensten van algemeen belang in alle gebieden, efficiënt lokaal openbaar vervoer en toereikende zorg voor hulpbehoevende personen en langdurige zorg, waarbij bijzondere aandacht uitgaat naar nieuwe arbeidsvormen en de sociale gevolgen ervan;

34. spoort de lidstaten en de regionale autoriteiten aan een geïntegreerde aanpak van de demografische uitdagingen toe te passen met behulp van de cohesiebeleidsinstrumenten, en moedigt de bevordering van slimme dorpen en andere stimuleringsregelingen aan om inwoners te behouden en jongeren aan te trekken naar plattelands- en semistedelijke gebieden;

35. herinnert eraan dat de faciliteit voor herstel en veerkracht op grote schaal in financiële steun zal voorzien om de economieën van de lidstaten veerkrachtiger en toekomstbestendiger te maken; spoort de lidstaten aan, overeenkomstig hun eigen bijzondere omstandigheden, in hun nationale plannen voor herstel en veerkracht maatregelen voor te stellen voor het aanpakken van demografische veranderingen, vooral in de kwetsbaarste gebieden; is van mening dat de lokale en regionale gemeenschappen actief moeten worden betrokken bij het opstellen van die plannen, omdat dit van bijzonder belang is voor de evaluatie van plannen en het daaropvolgende beheer door de lidstaten; is van mening dat synergieën moeten worden ontwikkeld tussen het cohesiebeleid en de Next Generation EU-programma's om te zorgen voor een bredere aanpak van de demografische uitdagingen;

36. onderstreept het belang van het Fonds voor een rechtvaardige transitie (JTF) en het uitvoeringsmechanisme ervan die erop gericht zijn de door de energietransitie getroffen gemeenschappen te ondersteunen door bij te dragen tot het creëren van nieuwe kansen voor plattelands- en post-industriële gebieden en tot het verminderen van het risico van ontvolking; is van oordeel dat in dit verband steun moet worden verleend aan lokale en regionale samenwerkingsinitiatieven;

37. wijst andermaal op het feit dat demografische veranderingen een essentiële uitdaging voor de EU vormen en dat de aanpak ervan voorrang moet krijgen bij het ontwerp en de uitvoering van programma's; herinnert in dit verband eraan dat in de verordening betreffende het EFRO en het Cohesiefonds de ondersteuning van stedelijke en plattelandsgebieden met geografische of demografische belemmeringen wordt aangemerkt als een van de belangrijkste doelstellingen voor het komende meerjarig financieel kader (2021-2027) waarbij de lidstaten financiële steun van de EU moeten toewijzen aan projecten waarmee de ecologisch duurzame en sociaal inclusieve economische ontwikkeling in de betrokken regio's worden gesteund; herinnert er in dit kader aan dat er specifieke steun moet worden verleend aan NUTS 3-gebieden of clusters van lokale administratieve eenheden met een bevolkingsdichtheid van minder dan 12,5 inwoners per vierkante kilometer of met een gemiddelde jaarlijkse bevolkingsafname van meer dan 1 % tussen 2007 en 2017, waarvoor specifieke regionale en nationale plannen moeten worden opgesteld om een betere fysieke en ICT-connectiviteit te waarborgen, de toegang tot en de kwaliteit van de sociale diensten te verbeteren, en het ondernemerschap en de totstandbrenging van hoogwaardige werkgelegenheid door middel van cohesie-instrumenten te bevorderen; is ingenomen met het nieuwe artikel in de verordening betreffende het EFRO en het Cohesiefonds waarin wordt voorzien in nationale plannen ter ondersteuning van regionale en lokale gebieden die te kampen hebben met een aanhoudende demografische neergang;

38. verzoekt de lidstaten de middelen van het ESF en het JTF in grotere mate aan te wenden en deze te combineren met nationale en lokale investeringen om sociale uitsluiting, energie-armoede en materiële deprivatie aan te pakken en een effectief tegenwicht te bieden aan de digitale kloof en digitale uitsluiting, met name in plattelandsgebieden en onder jongeren, ouderen en personen met een handicap, alsook om de toegang tot digitale hulpmiddelen en programma's en betaalbare communicatie-infrastructuur veilig te stellen; verzoekt dan ook om toegankelijke en betaalbare mogelijkheden om digitale vaardigheden te verwerven op een manier die is aangepast aan de behoeften van ouderen; wijst erop dat deze initiatieven kansrijker zijn wanneer ze hand in hand gaan met mogelijkheden tot uitwisseling tussen de generaties; is in dit opzicht van mening dat het potentieel van digitalisering, robotisering en kunstmatige intelligentie verder verkend en bevorderd kan worden om de autonomie, de woonomstandigheden en de gezondheidstoestand van ouderen te verbeteren, waarbij strenge ethische normen moeten gelden en tegelijkertijd voor inclusie moet worden gezorgd;

39. herhaalt de noodzaak van verdere lokale en geïntegreerde benaderingen van het cohesiebeleid, de nationale strategische plannen voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid en de nationale strategische herstelplannen om de financiële middelen makkelijker en tegelijkertijd beter te beheren en om de synergieën tussen de diverse EU-fondsen en de geïntegreerde instrumenten te maximaliseren; benadrukt de noodzaak de administratieve capaciteit te vergroten om de bureaucratie te verminderen en te zorgen voor een coherente wetgeving tijdens de projectuitvoering en voor gerichte technische bijstand tijdens alle fasen ervan;

40. verzoekt de lidstaten om het programmerings- en uitvoeringsproces van het cohesiebeleid voor de periode 2021–2027 met volledige inachtneming van het beginsel van partnerschap te realiseren en in hun partnerschapsovereenkomsten rekening te houden met de specifieke behoeften van de regio's met demografische belemmeringen; benadrukt hoe belangrijk het is prioriteit te verlenen aan de regionale en subregionale behoeften, met inbegrip van de demografische en migratieaspecten en territoriale uitdagingen (in de stedelijke en plattelandsgebieden); is van mening deze strategieën vergezeld moeten gaan van territoriale en demografische effectbeoordelingen, die parallel met economische, milieu- en sociale beoordelingen worden uitgevoerd; verzoekt de Commissie te zorgen voor de controle en, waar van toepassing, de volledige uitvoering van de gedragscode inzake partnerschap hetgeen kan bijdragen tot een hoger absorptiepercentage van het cohesiebeleid samen met een betere kwaliteit van de projecten;

41. doet een beroep op de lidstaten rekening te houden met de verschillende demografische uitdagingen bij het ontwerp van hun nationale herstel- en veerkrachtplannen, hun nationale ontwikkelingsbeleid, langetermijnstrategieën voor duurzame ontwikkeling en specifieke programma's van het cohesiebeleid, in correlatie met doeleinden van het Europees Semester, teneinde te zorgen voor de nodige financiering om de ontvolking aan te pakken, de negatieve tendensen te keren en de territoriale aantrekkelijkheid te vergroten;

42. verzoekt de lokale, regionale en nationale autoriteiten om in regio's die een ontvolkingsrisico lopen hun investeringen te richten op manieren om jonge gezinnen aan te moedigen zich in deze regio's te vestigen, en op de universele toegankelijkheid van diensten en infrastructuur van hoge kwaliteit met de deelneming van kmo's en ondernemingen die zich bezighouden met het beheer van diensten, en met het accent op jongeren, de omscholing van arbeidskrachten, het creëren van het juiste ondernemingsklimaat en het steunen van kmo's; verzoekt de lidstaten hiervoor meer steun te verlenen; beschouwt investeringen in alle onderwijsniveaus, inclusief onderwijs voor jonge kinderen, betaalbare, toegankelijke en billijke mobiliteitsdiensten, kinderopvangvoorzieningen om de arbeidsparticipatie van vrouwen te bevorderen en in een leven lang leren als een prioriteit, met name in plattelandsgebieden en ultraperifere gebieden; is van oordeel dat het vooral belangrijk is de juiste voorwaarden te scheppen voor jongeren om in deze gebieden te kunnen blijven en om voortijdig schoolverlaten aan te pakken, door hun aantrekkelijke onderwijs-, opleidings-, bijscholings- en omscholingsmogelijkheden op lokaal en regionaal niveau, met inbegrip van digitale vaardigheden, via fysiek of afstandsonderwijs aan te bieden, teneinde hen aan te sporen hun studies in deze gebieden voort te zetten; ziet in dat de regio's hierbij de geconcentreerde steun van de Unie en de lidstaten nodig zullen hebben;

43. verzoekt meer steun te verlenen aan regio's die te maken hebben met een aanzienlijke demografische toename, zoals Mayotte of Frans-Guyana, door voldoende financiële middelen vrij te maken om de continuïteit van voldoende hoogwaardige basisdiensten te waarborgen, met name op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en vervoer;

44. is van mening dat de regionale en lokale autoriteiten moeten worden betrokken bij coöperatief bestuur op de lange termijn, alsook bij planningsinitiatieven op diverse niveaus; verzoekt de Commissie en de lidstaten om goede praktijken voor de toepassing en de voordelen van dit soort bestuur en van planningsinstrumenten ter ondersteuning van de polycentrische ontwikkeling te verspreiden, en de territoriale effectbeoordelingen (TEB) in te zetten om EU- en nationaal beleid dat van invloed is op demografische veranderingen, verder uit te werken; wijst in dit verband andermaal op het grote belang van de actieve en daadwerkelijke betrokkenheid van regio's bij de planning en het beheer van de herstel- en veerkrachtfaciliteit teneinde de doelmatigheid van het instrument te vergroten;

45. is van oordeel dat innovatie en onderzoek positieve overloopeffecten op regionaal niveau kunnen hebben; spoort regionale en lokale beleidsmakers aan de nieuwe faciliteit voor herstel en veerkracht en het EFRO in te zetten om in de uitbreiding van breedbandnetwerken te investeren teneinde de digitale en op kennis gebaseerde economie te bevorderen, alsook te investeren in middelen, hoogwaardige openbare diensten en stimuleringsmaatregelen voor het vasthouden van hooggekwalificeerde arbeidskrachten ter ontwikkeling van onderzoekscentra in de verschillende regio's en aldus het vergroten van de aantrekkelijkheid van de ontvolkte gebieden, vooral voor jonge talenten en ondernemers; dringt aan op de verdere ontwikkeling van de synergieën tussen de Europese structuur- en investeringsfondsen en het programma Horizon Europa, evenals andere initiatieven die bijvoorbeeld door het Europese Instituut voor innovatie en technologie worden

gepromoot; is bovendien van mening dat aantrekkelijk fiscaal beleid voor bedrijfsinvesteringen middels lagere belastingtarieven voor gezinnen en fiscale stimulansen voor werknemers en zelfstandigen het creëren van banen en investeringskansen zal vergemakkelijken; is voorts van oordeel dat maatregelen kunnen worden overwogen om jonge gezinnen te stimuleren bij het aankopen van hun eerste woning, alsmede flexibelere overheidsregels teneinde de ontvolkingsuitdagingen het hoofd te bieden;

46. spoort de regio's aan gebruik te maken van hun concurrentievoordelen zoals vastgesteld in de strategieën voor slimme specialisatie; beveelt aan zogeheten oasis-strategieën uit te stippelen die gericht zijn op de meest succesvolle, bruisende en groeiende sectoren door het lokale ontwikkelingspotentieel van de regio te benutten; verzoekt de lokale en regionale autoriteiten in het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief te investeren met het accent op het aantrekken van jonge opgeleide arbeidskrachten, het behouden van hen die momenteel in dienst zijn, het aanmoedigen van ondernemingszin, en het nemen van lokale, nationale en Europese stimuleringsmaatregelen; onderstreept voorts het belang van het promoten van maatregelen ter bevordering van de solidariteit tussen de generaties, actief ouder worden en de kansen die worden geboden door de zogeheten zilveren economie, als belangrijke beleidsomslag voor plattelandsgebieden, zodat vergrijzing als probleem kan worden omgebogen tot een kans voor de ontwikkeling van plattelandsgebieden;

47. benadrukt de noodzaak van een breder territoriaal perspectief overeenkomstig het nieuwe Handvest van Leipzig: "de transformerende kracht van steden in het algemeen belang" en de Territoriale Agenda 2030 ter versterking van stedelijke netwerken van middelgrote steden en kleinere steden teneinde gebruik te maken van hun aanzienlijke potentieel om territoriale, economische en sociale cohesie ook buiten hun gemeentegrenzen te schragen middels sterkere banden tussen stedelijke en plattelandsgebieden, functionele zones en regionale samenwerking;

48. verzoekt de Commissie zich te richten op beleidscoördinatie op EU-niveau inzake kwesties in verband met terreinen van functionele samenwerking op verschillende niveaus, zoals grensoverschrijdend, macro/regionaal of platteland/stad, om aan demografische uitdagingen het hoofd te bieden;

49. meent ten stelligste dat investeringen op de informatie- en communicatietechnologie en het menselijk kapitaal moeten worden gericht, aangezien hier het potentieel ligt om de afstand tussen de gebruikers te verkleinen en hooggekwalificeerde arbeidskrachten aan te trekken teneinde een digitale kloof te voorkomen en de digitale cohesie te waarborgen; benadrukt het belang van de financiering van ICT-infrastructuur, de ontwikkeling en ingebruikname van deze technologieën bij kmo's en scholen in plattelandsgebieden, insulaire, berg- en geïsoleerde regio's en regio's in industriële transitie, eveneens door middel van middelen uit de faciliteit voor herstel en veerkracht en meer in het algemeen uit de fondsen van het cohesiebeleid; onderstreept hoe belangrijk het is te streven naar de gelijke en parallelle inzet van deze technologieën in de regio's en de lidstaten teneinde de verschillen qua aantrekkelijkheid alsook de digitale kloof te verkleinen;

50. erkent dat de zogeheten magneetsteden primair bijdragen tot het uitbouwen van regionale groeikernen; onderstreept desalniettemin dat middelgrote steden een cruciale rol in de regionale ontwikkeling vervullen en verzoekt de Commissie en de lidstaten in dit kader om strategieën voor een geharmoniseerde ontwikkeling van deze steden te implementeren;

51. is van mening dat gemeenten open-innovatie-initiatieven moeten aanmoedigen, kennis moeten gebruiken om het innovatieproces te versnellen en een op samenwerking gerichte aanpak met relevante partners en belanghebbenden moeten uitwerken teneinde regionale ecosystemen voor innovatie te scheppen;

52. benadrukt het potentieel van de blauwe economie bij het keren van de negatieve demografische tendens op de kleine Europese eilanden en in de perifere maritieme regio's in de EU; benadrukt dat de juiste uitvoering van activiteiten in het kader van de blauwe economie, mits deze nauwlettend wordt gemonitord om negatieve externe milieueffecten te beperken en de sociaaleconomische voordelen voor de gehele waardeketen te vergroten, onder meer waar het kleine bedrijven, het achterland en de lokale bevolking betreft, kan helpen de ontvolking in het zuiden van Europa tegen te gaan en ertoe kan bijdragen de plattelandsdorpen te laten profiteren van de inkomsten van de kuststeden, het niveau van sociale inclusie te verhogen en de doelstellingen van de Europese Green Deal te verwezenlijken;

53. beveelt aan, waar nodig, de onderwijs- en opleidingsstelsels in de lidstaten te hervormen, onder meer door onderwijstrajecten te ontwikkelen voor beroepen die verenigbaar zijn met telewerk, gecombineerd met beleidsmaatregelen om een permanente braindrain uit de uitzendende regio's te voorkomen; dringt aan op het benutten van lokale en regionale voordelen, alsook op het ontwikkelen van lokale economische en sociale regelingen en oplossingen op maat om de braindrain niet alleen te voorkomen, maar ook te keren; is van mening dat beroepsonderwijs en -opleiding, inclusief de arbeidsmobiliteit, een doeltreffende manier kunnen zijn om vaardigheden en beroepservaring te delen, de vaardigheden van arbeidskrachten te bevorderen, zodat deze arbeidskrachten beter bestand zijn tegen de dynamische ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, en daarmee een bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen van braindrain; spoort de regionale en lokale autoriteiten aan de toegang tot duaal onderwijs te vergemakkelijken teneinde de transitie van onderwijs naar de

arbeidsmarkt te verbeteren; is bovendien van mening dat pan-Europese "diasporastrategieën" moeten worden bevorderd die gericht zijn op het aanmoedigen van de terugkeer van personen die naar een aantrekkelijkere regio zijn vertrokken, met een accent op studenten die hoger onderwijs in landbouw en plattelandseconomie hebben genoten en die moeten worden aangemoedigd na hun afstuderen terug te keren naar hun regio om een bijdrage te leveren aan de economische levensvatbaarheid van hun respectieve uitzendende regio's;

54. verzoekt de Commissie ervoor te zorgen dat het initiatief betreffende de langetermijnvisie voor plattelandsgebieden praktische oplossingen en steunmaatregelen voor perifere gebieden en het ondervangen van demografische veranderingen omvat; is van mening dat deze langetermijnvisie voor plattelandsgebieden moet uitgroeien tot een echte Europese plattelandsagenda met tastbare en concrete doelstellingen en met betrokkenheid van alle relevante regionale en lokale actoren, zowel wat de structuur als de uitvoering ervan betreft; is bovendien van mening dat hiertoe een strategie voor gendermainstreaming moet behoren die vergezeld gaat van effectbeoordelingsinstrumenten; verzoekt de Commissie om in overleg met de lidstaten en lokale en regionale autoriteiten een new deal voor de demografie in de EU voor te stellen als beleidsaanpak op meerdere niveaus die moet leiden tot een Europese strategie inzake demografische tendensen; is van mening dat demografische kwesties, inclusief de ontvolking en de vergrijzing, aan de orde moeten komen tijdens de conferentie over de toekomst van Europa;

o

o o

55. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, aan het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en de nationale en regionale parlementen van de lidstaten.